

## **ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛІСОВИХ МАСИВІВ ПРИРОДО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ БЕРЕЗНІВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА**

В умовах сьогодення особливої актуальності набувають питання збереження біорізноманіття, охорони довкілля та раціонального природокористування. Це стосується насамперед лісових екосистем, які є осередками життя, важливими регуляторами кліматичних процесів і водного режиму, а також ключовими складовими глобальної екологічної системи. Ліси забезпечують підтримання екологічної рівноваги, тому їхнє збереження у природному стані має стратегічне значення для екологічної безпеки держави.

Особливу роль у структурі лісових екосистем відіграє природно-заповідний фонд (ПЗФ), який об'єднує території та об'єкти, що характеризуються значною природоохоронною, науковою, рекреаційною, естетичною та іншою цінністю.

Структура лісів ПЗФ Березнівського надлісництва формується відповідно до їх функціонального призначення, природоохоронних завдань та специфічного режиму лісокористування. Згідно з матеріалами лісовпорядкування, площа ПЗФ у межах надлісництва становить 2240,7 га, що дорівнює 4,0% від загальної площі лісового фонду.

Найбільшу частку у складі ПЗФ займають заказники - 2135,0 га (3,8% території). Вони зберігають природні комплекси з цінною флорою та фауною, виконують важливі екологічні функції на регіональному рівні. На цих ділянках заборонені будь-які види рубок, окрім вибіркових санітарних заходів, узгоджених із природоохоронними органами.

До інших категорій ПЗФ належать заповідні лісові урочища площею 34,5 га, які охороняються як території з типовими чи унікальними фітоценозами; пам'ятки природи площею 1,4 га, що мають наукове й естетичне значення (окремі вікові дерева, реліктові насадження, джерела тощо); ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати, - 45,4 га; а також ліси історико-культурного призначення площею 24,4 га. Усі ці ділянки охороняються у спеціальному режимі, що передбачає мінімальне втручання людини у природні процеси.

Ліси, що входять до складу природно-заповідного фонду, здебільшого представлені корінними аборигенними деревостанами, серед яких переважають сосна звичайна, дуб звичайний, вільха чорна та береза повисла. Ці породи добре пристосовані до природно-кліматичних умов Полісся. Ґрунтовий покрив характеризується переважанням дерново-середньопідзолистих і болотних ґрунтів, що зумовлює домінування вологих типів лісу. На території ПЗФ також трапляються оселища, занесені до Зеленої книги України, а також місця зростання видів, включених до Червоної книги України, що надає лісам особливої природоохоронної цінності.

Функціональне призначення лісів ПЗФ полягає у збереженні біорізноманіття, підтриманні природних екосистемних процесів, охороні ґрунтів та водних ресурсів, а також у створенні умов для проведення наукових досліджень та здійснення екологічної освіти. Крім того, вони виконують буферну функцію, забезпечуючи збереження природного середовища в умовах інтенсивної господарської діяльності. Будь-які лісогосподарські чи інші заходи на цих територіях дозволяються виключно з дотриманням спеціальних режимів охорони та погодженням з відповідними природоохоронними установами.

Таким чином, структура лісів у межах ПЗФ Березнівського надлісництва відображає їхню багатofункціональність і високу екологічну значущість. Вони відіграють провідну роль у збереженні природної спадщини, виконуючи природоохоронні, наукові, рекреаційні та культурні функції.

Стан збереження природних комплексів у Березнівському надлісництві оцінюється як стабільний, із позитивною динамікою підтримання біорізноманіття, охорони рідкісних видів та збереження ландшафтної цілісності.

Згідно з планом ведення лісового господарства, в межах надлісництва підтримується високий рівень охорони природних територій. Особливу увагу приділено збереженню рідкісних оселищ, які входять до Смарагдової мережі Європи. Це свідчить про інтеграцію українських природоохоронних практик у загальноєвропейський контекст і створює можливості для залучення міжнародного досвіду та партнерств. Стан оселищ і видового складу постійно моніториться, а заходи щодо їх збереження плануються із залученням наукових даних та природоохоронних критеріїв.

Загалом, завдяки збереженій структурі лісів, помірному рівню господарської експлуатації та чітко визначеним природоохоронним пріоритетам, природні комплекси Березнівського надлісництва перебувають у доброму стані. Вони відіграють значну роль у збереженні природної спадщини Полісся, слугують екологічним буфером у регіоні й мають перспективу для включення до розширеної системи сталого природокористування.